

"El camí cap a la sostenibilitat és un procés que ningú no coneix. És un procés obert, un horitzó al qual no es pot arribar mai però cap on es pot avançar contínuament. Cada país i cada col·lectivitat ha de trobar el seu camí, i com que no existeix cap expert que ens digui per on hem d'anar, el descobriment d'això és un descobriment de tota la ciutadania. La participació en processos de debat públic és el que realment pot generar idees, solucions, marcar vies per avançar cap a la societat sostenible".

El 15 de desembre de l'any 2000 tengué lloc la presentació del Fòrum d'Educació Ambiental de les Illes Balears. S'encetava així el procés de participació pública per a l'elaboració de l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental, l'eina que permetrà conèixer les necessitats en la formació ambiental dels ciutadans de les Balears i proposar com desenvolupar l'educació ambiental necessària, és a dir, l'educació per a una societat sostenible. Impulsat per la Direcció General de Mobilitat i Educació Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient i la UIB, amb la col·laboració de la Conselleria

Una estratègia per conscienciar

Magdalena Cortès

d'Educació, "SA NOSTRA" i d'altres entitats, el procés d'elaboració de l'Estratègia es caracteritza per la participació de tots els sectors de la societat balear a través del Fòrum. És previst que el maig del 2002 es presenti i s'aprovi la versió definitiva de l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental. També es pot participar al Fòrum virtual a la web <http://mediamweb.uib.es/ciberforum/intex.htm>

-Vostè és un dels membres de l'equip redactor de l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental (EBEA). Què suposarà aquesta estratègia?

-L'Estratègia Balear d'Educació Ambiental vol representar un instrument per desenvolupar iniciatives que facin que l'educació ambiental a les Balears sigui una acció més intensa i més eficaç i, per tant, que sigui més coordinada, millor dotada de recursos, que seleccioni millor els objectius prioritaris i els col·lectius que requereixen més atenció.

Nosaltres entenem l'Estratègia com un instrument de participació pública, com una possibilitat perquè les persones donin a conèixer quines són les seves necessitats i iniciatives a aquest camp. L'EBEA és també un document obert que es revisarà constantment a mesura que els problemes i les necessitats es modifiquin. A nosaltres ens agrada dir que no és l'estratègia d'un Govern sinó una estratègia de govern, és a dir, una estratègia dels ciutadans i al servei dels ciutadans; que sigui quin sigui el poder polític que hi hagi, aquest instrument sigui vàlid.

-Quin ha estat el procés d'elaboració d'aquesta estratègia?

-L'Estratègia comença a posar-se en marxa l'any 2000, fruit d'una iniciativa de Salvador Miralles, el director general de Mobilitat i Educació Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient. Se'ns proposa aquesta iniciativa i es constitueix un grup de coordinació del qual en formam part Miquel Catany, Miquel Rayó, Aina Llauger i jo mateix. A partir d'aquí organitzam aquest procés d'elaboració on hi ha tres components fonamentals: informatiu, participatiu i tècnic.

L'EBEA intenta proposar accions que han d'estar fonamentades en el coneixement de la realitat, per això l'element informatiu fonamental el constitueix el diagnòstic de la situació ambiental a les Balears. Hi ha un equip que ha realitzat un estudi de la realitat de l'educació ambiental en els distints àmbits de les Balears i ha intentat establir quins elements afavoreixen l'educació ambiental a cada sector i quins l'obstaculitzen.

El segon element és el de la participació. Nosaltres hem cregut que l'estratègia havia de fer-se a través d'un procés de discussió pública i per això es va convocar el Fòrum d'Educació Ambiental de les Illes Balears. Aquest fòrum està constituït per representants d'institucions, entitats,

empreses i, fins i tot, persones individuals. El nombre de participants és d'entre 150 i 200 persones. A part d'aquestes reunions del Fòrum, s'ha fet una vintena de reunions sectorials, al marc de l'educació, l'hostaleria, el periodisme, etc.

Tota aquesta informació generada per l'element informatiu i per la via de la participació és analitzada i treballada per un equip tècnic. Constitueixen l'element tècnic deu redactors, incloent-hi els quatre coordinadors, que són els que recullen tota la informació i l'elaboren. A més hi ha catorze lectors, que són persones expertes de les Balears i de fora de les Illes. Quan ja tenim un primer esborrany de l'Estratègia, justament aquí és on som ara, aquests lectors fan una revisió crítica per detectar-hi mancances, errades, contradiccions.

Tot aquest treball és complex perquè els processos de participació són lents i aquí a les Balears són particularment difícils. No som una societat molt participativa i malgrat tot, hem tengut la sorpresa que en algunes d'aquestes reunions la participació ha estat important. Hem descobert que hi ha més gent de la que sospitam que té preocupacions mediambientals i les tradueix en accions formatives.

-Quin sectors han participat més en el procés d'elaboració? Hi ha hagut sorpreses?

-Aquí, a les Balears, els processos de participació ciutadana funcionen difícilment, tot i així crec que els temes ambientals són els que han aconseguit mobilitzar més la gent. El procés de participació a l'Estratègia és irregular.

La participació a la primera reunió del Fòrum va ser molt important, a la segona no tant... Per exemple, el sector educatiu ha participat prou bé, és el que té més tradició en aquest camp, i la Conselleria d'Educació ha donat un gran suport. Em va sorprendre la participació del sector de l'hostaleria, va ser una reunió important on hi havia professionals de molts de perfils. També hem descobert que en el món empresarial en general es fan moltes coses; encara que la motivació pot ser molt variada (per imatge, per estalviar costos, per consciència...) hi ha moltes empreses preocupades pel tema mediambiental. Els periodistes són un sector al qual és difícil arribar, per l'índole de la seva feina, però amb el Sindicat de Periodistes vàrem tenir una reunió molt valuosa. Amb els educadors ambientals la reunió va ser molt nombrosa; en canvi, la de ciutadania en general va tenir una assistència bastant escassa.

-Què destacaria del contingut d'aquest primer esborrany?

-Resultaria llarg d'explicar. L'estructura de l'Estratègia inclou, a part del diagnòstic, uns principis bàsics i uns objectius generals, però el nucli de l'Estratègia són les propostes d'acció. Nosaltres hem dividit la societat en sis marcs d'acció: les administracions, l'àmbit socioeconòmic, la ciutadania, el sistema educatiu, la universitat i els mitjans de comunicació. Per a cada marc d'acció, i a través d'aquest procés de discussió, s'han recollit uns objectius, i per a cada un dels objectius es proposen les accions necessàries. En aquests moments hi ha establerts prop de 80 objectius, i per desenvolupar-los es proposen devers 450 accions. Les estratègies que es proposen tenen a veure amb l'educació

"A les Balears, els processos de participació ciutadana funcionen difícilment, tot i així crec que els temes ambientals són els que han aconseguit mobilitzar més la gent".

Albert Catalan Fernández va néixer a Queralbs, Girona, l'any 1949. És llicenciat en ciències biològiques per la Universitat de Barcelona. Des del 1976 viu a Esporles. Ha exercit la docència a distints nivells educatius i a diversos centres de Catalunya i Mallorca des del 1972. Va ser soci fundador i primer president de la Societat Balear d'Educació Ambiental (SBEA) de l'any 1985 al 1987. Del 1986 al 1990 va ser director electe del Centre de Professors de Palma. És autor o coautor de llibres com *Didàctica de la Natura a les Balears i Ecologia del bosc*, entre d'altres, així com d'articles i materials didàctics relacionats amb l'educació ambiental. Sobre aquest tema també ha fet ponències a congressos, ha impartit cursos i coordinat grups de treball. Actualment és catedràtic de biologia i geologia d'educació secundària a l'IES Guillem Sagrera de Palma, i professor associat de la UIB. Des de l'any 2000 forma part de l'equip coordinador i de l'equip de redacció de l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental.

ambiental bàsica, la que hauria d'arribar a tota la població; després hi ha propostes relacionades amb la formació de professionals; propostes que tenen a veure amb la informació i la comunicació; d'altres relacionades amb l'organització i la gestió d'organismes i institucions com, per exemple, la universitat. També hi ha propostes relacionades amb l'avaluació, la investigació de les percepcions de les persones o de determinats col·lectius sobre la realitat.

-Quin és el vostre objectiu més immediat?

-L'objectiu a curt termini seria rematar aquesta fase per tenir ja un element de referència, aconseguir que el Fòrum fos un fòrum viu i establir una dinàmica que permetés que, una vegada que tinguem el document de referència, les propostes es duiguin a la pràctica. Podria semblar que no es fa educació ambiental fins que no hi hagi una estratègia i no és així. No, aquí a les Balears fa molts d'anys que es fa educació ambiental.

"Tenim capacitat tecnològica i econòmica per fer moltíssimes coses, però ens hem de plantejar si això és positiu per al medi ambient, si és just socialment, si utilitza d'una forma irreversible un bé que no podem recuperar, si la necessitat d'enriquir-se d'una persona ha de passar per damunt de l'interès col·lectiu. Una societat educada ambientalment també és una societat que coneix l'origen i la destinació de les coses".

L'educació ambiental és un procés en marxa, i l'Estratègia el que proposa és potenciar-la i coordinar-la, perquè l'acció sigui més generalitzada i més útil.

-Quins elements són necessaris perquè l'Estratègia es pugui posar en marxa?

-Un, que el Fòrum, una vegada constituït formalment, es dediqui a impulsar-la a través de diferents accions com la convocatòria de gent, la promoció del debat, activitats de difusió...

També, des de les institucions hi hauria d'haver un acord general en relació a l'Estratègia. Seria molt necessària la coordinació dels diferents nivells de l'Administració per donar suport a l'educació ambiental. Això es pot fer també des de la universitat i des de l'empresa.

Un altre aspecte important seria establir una mena de centre de recursos per a la sostenibilitat que tingués el suport de les institucions i que des d'allà es facilités informació a tot aquell ciutadà que la demanés; un centre subministrador d'informació que també promogués activitats d'educació ambiental seria una via d'execució de les propostes que hi ha a l'Estratègia. Aquesta iniciativa no és nova, a Barcelona, per exemple, existeix un centre de recursos d'aquest tipus.

EDUCAR L'INDIVIDU I LA COL·LECTIVITAT

-Quins canvis ha patit el concepte d'educació ambiental? Quan sorgí aquesta preocupació?

-L'educació ambiental va començar a finals dels anys seixanta principis dels setanta, aquí amb unes peculiaritats especials perquè encara érem a les darreries de la dictadura, però ja hi havia una preocupació mediambiental encara que minoritària. L'educació ambiental inicialment s'adreça

al medi escolar i està relacionada sobretot amb el món de la natura. A mesura que ha passat el temps l'educació ambiental ha canviat en molts d'aspectes, i jo en destacaria com a mínim dos: un, que hem passat de la preocupació per la naturalesa a la preocupació pel medi ambient, i quan dic medi ambient parl d'un conjunt en el qual la humanitat està integrada; per exemple, no té sentit parlar de la conservació de la naturalesa si no ens preocupam al mateix temps de la solució de la pobresa. Per tant, els problemes no són problemes ambientals sinó que són problemes socioambientals. Ha canviat també en el sentit que ja no s'adreça únicament al medi escolar. La idea, que ara veim una mica ingènua, era que si educàvem els escolars, els ciutadans del futur estarien educats, això no és veritat. En primer lloc, segurament no podem esperar tant de temps, en segon lloc, l'educació ambiental a l'escola és insuficient i encara minoritària. Però malgrat que a l'escola es puguin transmetre determinats continguts, quan les persones deixen el món escolar i s'integren al món de les relacions sociolaborals i econòmiques es veuen més condicionades pels seus interessos que per unes idees que la realitat els impedeix exercitar. A més a més, les idees dominants que es transmeten a través dels mitjans de comunicació i de la publicitat ofereixen contramodels: el triomf identificat amb la possessió de la major riquesa possible, l'individualisme, etc.

Si ajuntam la idea que medi ambient és tot i que la solució dels problemes no pot venir de l'educació ambiental bàsica a l'escola, sorgeix la idea de la complicitat: si volem caminar cap a la sostenibilitat, és necessari que tothom incorpori aquesta preocupació mediambiental. I aquest, jo diria que és el punt d'inflexió, i això es produeix sobretot a partir de la Conferència de Río, el 1992. Si el que volem és fer arribar aquesta preocupació a tots els sectors de la població, hem de posar-nos d'acord. L'elaboració d'estratègies és una de les formes que es proposà a Río dins l'Agenda 21.

Podríem dir que la comunitat de Balears, en aquest moment, forma part del grup capdavanter en aquests temes, encara que no és la primera: a l'Estat espanyol hi ha d'altres comunitats que ja han elaborat l'estratègia, com Navarra, Castella-Lleó o Galícia, o que ho fan ara, com Catalunya o Andalusia. Nosaltres hem estat en contacte amb ells i ens hem intercanviat informació.

-Es pot educar els ciutadans adults?

-Els adults no només es poden educar sinó que és necessari educar-los. De fet totes les persones ens autoeducam al llarg de la nostra vida perquè ens hem d'adaptar a noves necessitats i realitats. Fins i tot les primeres definicions que es varen donar d'educació ambiental parlen sempre d'un procés permanent adreçat a l'individu i a la col·lectivitat. Cal demanar-se per què en educació ambiental la gent no s'autoeduca com ho fa en altres coses? En gran mesura, per l'índole de la problemàtica ambiental, que resulta opaca i difícil de percebre per la gent. La vida de la majoria de la gent es desenvolupa a les ciutats i la majoria de la gent no veu la globalitat del procés d'utilització de recursos, de producció de residus i els impactes que provoca el seu mode de vida. A causa d'aquest distanciament entre d'altres raons, és necessari iniciar processos d'educació que sensibilitzin les persones sobre aquesta realitat i que proporcionin els coneixements, les capacitats i la voluntat d'actuar per posar límits a aquests problemes.

-Com seria una societat mediambientalment educada?

-Jo diria que és una societat que coneix els límits, que sap que no tot el que es pot fer s'ha de fer. Nosaltres ara tenim capacitat tecnològica i econòmica per fer moltíssimes de coses, però ens hem de plantejar si això és positiu per al medi ambient, si és just socialment, si s'utilitza d'una forma irreversible un bé que no podrem recuperar, si la necessitat d'enriquir-se d'una persona ha de passar per damunt de l'interès col·lectiu... Una societat educada ambientalment també és una societat que coneix l'origen i la destinació de les coses, que sap d'on ve allò que utilitza i on va a parar allò que ha deixat d'utilitzar, és una societat preocupada pels altres, que té la consciència que els recursos han d'estar repartits d'una forma proporcionada a les necessitats de les persones; per tant, una persona educada ambientalment és també una persona solidària. Així mateix seria una societat participativa, els problemes ambientals no es poden solucionar si no hi ha democràcia, però perquè la democràcia funcioni s'ha de participar.

"A LES BALEARS ENS MANCA COMPROMÍS I PARTICIPACIÓ CIUTADANA "

-Pensau que, ara mateix, a la nostra comunitat hi ha un grau de consciència suficient en relació als temes mediambientals?

-La ciutadania ha augmentat considerablement el seu grau de preocupació i de sensibilitat per aquests temes. Una de les dificultats que presenten els problemes ambientals és que són processos opacs i molt lents on es fa difícil copsar tot el conjunt del problema des del seu origen fins als seus efectes actuals i futurs. La gent s'adona que la qualitat de vida s'ha deteriorat considerablement i la sensibilitat es desenvolupa. En aquesta presa de consciència, a més, és just recordar la feina que ha fet molta de gent des de fa molts anys, com és el cas del GOB. Aquest grau de consciència és suficient? Jo diria que no ho és encara i, a més, és una consciència massa difosa, no es manifesta amb la suficient força perquè pesi a bastament a l'hora de prendre decisions. En aquest sentit, jo tenc la sensació que el poder polític es mou en un terreny una mica inestable.

Al Govern actual jo crec que existeix una considerable sensibilitat ambiental, però segurament són excessivament sensibles a la pressió que s'exerceix des de determinats sectors que tenen una gran força per fer públiques les seves opinions, encara que són minoritaris en relació al conjunt de la població.

-Quin pensau que és el principal obstacle per aconseguir a les Balears una societat mediambientalment educada?

-Hi ha més d'un obstacle, jo he parlat d'aquesta manca de teixit social, falta més societat civil, més organització, més participació ciutadana. Ens caldria també disposar d'una

informació més consistent sobre els problemes mediambientals, i aquí hauríem de parlar del paper que juguen els mitjans de comunicació, perquè la major part de l'educació ambiental que rep la majoria de la gent és a través dels mitjans de comunicació. Dissortadament la informació que es rep a través dels mitjans de comunicació és una informació massa pressionada pel sensacionalisme i l'oportunitat, i això fa que de vegades la informació ambiental no sigui el que ha de ser. Seria important reflexionar sobre el paper dels mitjans de comunicació en el sentit de veure com es podria millorar la qualitat i quantitat d'informació ambiental.

Els obstacles són, sobretot, aquests. De tota manera, no existeix prou participació social però tampoc no interessa gaire que existeixi aquesta opinió pública conscienciada,

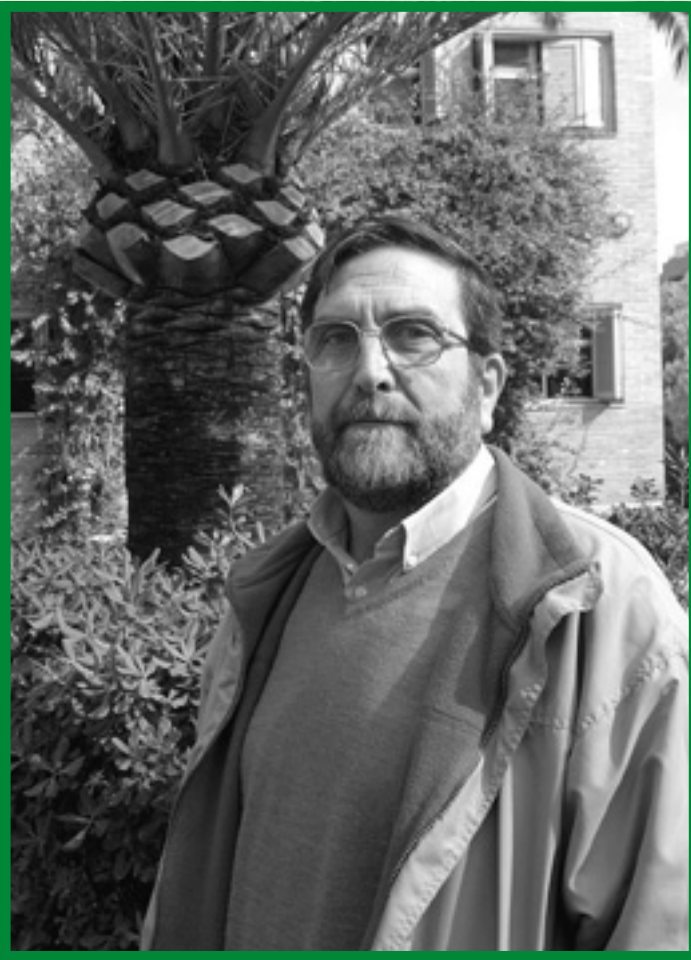
participativa i activa; segurament a alguns polítics els resulta còmode que la cosa sigui així. Jo diria que hi ha un obstacle també de cara a les institucions, que és una mica la "política de capelletes", és a dir, la dificultat grossa que hi ha per sacrificar el lluïment en intentar sumar esforços i, en comptes de fer petites coses, s'hauria d'intentar fer-ne una de ben feta i ben pensada i renunciar a una part del que tu podries aprofitar des del punt de vista que sigui.

-Avui en dia com a via de participació col·lectiva tenim el GOB i poc més.

-El GOB i alguna altra associació d'aquest caire. Però també hi ha d'altres associacions i entitats que encara que no tinguin aquest objectiu fonamental poden incorporar aquesta preocupació. Parlem d'associacions de veïnats, de pares i mares, de consumidors i usuaris, col·legis professionals... tot el teixit d'associacions de diferents àmbits; en qualsevol d'aquests àmbits és possible fer educació ambiental.

-Quin paper hi tenen les empreses privades?

-Si parlem de l'empresa en general, aquesta pot adoptar sistemes de gestió ambiental adequats i pot formar ambientalment els seus treballadors, aquests són els dos

aspectes més importants. El tercer aspecte seria que difonguessin aquesta activitat, explicar a altres empreses la seva preocupació i què fan per traduir-la en fets; això pot tenir un efecte multiplicador interessant, i també és educació ambiental. Per ventura hi ha un altre aspecte, que és més opcional, que seria aportar recursos per col·laborar en altres projectes d'educació ambiental.

-Es pot parlar d'empreses amb un plus de responsabilitat mediambiental, com per exemple les empreses turístiques?

"De cada vegada és més clar que la inversió en medi ambient és rendible i afegeix un plus de competitivitat a l'empresa".

-S'ha de dir que les empreses turístiques són empreses de serveis i, per tant, no són de les més impactants, aquí no tenim activitat minera ni siderúrgica. Dit això, el volum turístic aquí ocupa una dimensió extraordinària. En la mesura que l'activitat turística està tan directament lligada a la conservació dels espais naturals i a la utilització de determinats recursos, jo crec que tenen aquesta responsabilitat no tan sols per una raó altruista sinó també des del punt de vista de l'interès empresarial,

de cada vegada és més clar que la inversió en medi ambient és rendible i afegeix un plus de competitivitat a l'empresa.

-Els mitjans de comunicació assolixen una funció educativa no sempre satisfactòria.

-Aquí a les Balears varen ser dels primers que es feren

ressò dels problemes mediambientals ja a principis dels setanta. Malgrat que el paper dels mitjans de comunicació sigui insuficient i millorable qualitativament, és just reconèixer que fa molts d'anys que li dediquen atenció. També estaria bé que els periodistes poguessin rebre una formació en temes mediambientals, i seria important que hi hagués una base de dades ràpida i d'accés fàcil quan s'ha de documentar una notícia, seria interessant que als diaris existís algun tipus de secció fixa sobre aquests temes i també que per a les notícies relacionades amb el medi ambient, que són una gran part de les que surten diàriament, hi hagués algun tipus d'assessorament expert. Sovint es transmet la idea de catastrofisme, que no es pot fer res contra aquestes catàstrofes; i no és veritat, hi ha moltes bones pràctiques ambientals i estaria bé que es donassin bones notícies ambientals, que també n'hi ha. És un poder poc aprofitat.

CERCAR EL PROPI CAMÍ

-Heu pres societats de referència a l'hora d'elaborar l'EBEA? Existeixen aquestes societats de referència?

-Jo no diria que hi ha societats de referència sinó que hi ha col·lectius, pobles, comunitats, iniciatives concretes. Avui en dia sempre es mou tot dins del terreny d'una contradicció, la societat sostenible és la societat dels caçadors recol·lectors, però jo no vull aquesta societat, jo vull una societat on hi hagi uns bons serveis, una bona educació, una bona sanitat, uns bons mitjans de comunicació... crec que no s'ha de renunciar a tot el que realment millora l'existència humana.

Idees en podem treure de tothom, en aquest sentit el mestissatge cultural és molt interessant, molts de països considerats econòmicament pobres segurament tenen molt bones idees, però hem de ser capaços de perdre aquesta supèrbia occidental de pensar que la nostra cultura és superior a altres cultures. Per tant jo crec que no hi ha una societat de referència; de vegades tenim la idea que determinats països d'Europa són molt rics i molt cultes i que, per tant, també seran molt responsables i educats ambientalment. Però, per exemple, Holanda resulta que té una petjada ecològica d'un factor d'x 15; és a dir, la superfície ecològicament productiva que explota Holanda per viure com viu és quinze vegades superior al seu territori actual. Segurament els holandesos tenen un nivell alt de preocupació mediambiental però, malgrat tot, el seu nivell de consum és esgarrifós i clarament insostenible. Per tant, a qualsevol model que volguéssim agafar li trobaríem problemes. La sostenibilitat és un camí en el qual hem d'intentar plagiar tot el que ens sembli bé, però nosaltres hem de fer el nostre propi camí. L'educació ambiental no és suficient, la sostenibilitat s'aguanta sobre tres potes: la política ambiental, la gestió ambiental i l'educació ambiental, i les tres es complementen. L'Estratègia és un element més, així com ho és crear un centre de recursos, associacions de voluntaris ambientals, promoure agendes locals 21... Quina és la meta? Una societat que tengui un nivell alt de preocupació ambiental, i que la tradueixi en accions.

-Quina és la vostra esperança?

-Jo la resumiria només en una frase: que les persones arribem a descobrir l'enorme poder que tenim per canviar les coses; que quan actuem de forma lliure però de forma coordinada podem realment canviar les coses molt més del que ens fan creure. La meua esperança és una mica utòpica.

Internet i Educació ambiental: de tot i molt

Albert Catalan

El treball en el camp de l'educació ambiental requereix la utilització d'una gran quantitat d'informació a causa del seu caràcter interdisciplinari i la seva orientació cap a col·lectius molt diversos. Aquesta necessitat ha generat un volum impressionant d'informació a Internet, davant el qual resulta difícil orientar adequadament la recerca.

Per això, parlar ara i ací de les possibilitats que ofereix Internet per al desenvolupament de programes i activitats d'educació ambiental significa necessàriament referir-se a un valuós instrument elaborat a la nostra comunitat, en una iniciativa capdavantera en aquest camp. Es tracta del llibre "La xarxa Internet i l'educació ambiental"¹, del qual en són autors els reconeguts especialistes Jaume Sureda i Ana Ma. Calvo.

Aquesta obra ofereix de forma estructurada un ventall de possibilitats tant per a l'educació formal com per a la no formal. També s'ha considerat el fet fonamental que les persones que treballen en educació ambiental requereixen informació tant des del camp de les ciències ambientals (p.e. dades actualitzades i fiables sobre la problemàtica ambiental a distintes escales) com de les ciències de l'educació (programes, activitats, recursos, experiències, etc.). Es presenten tot seguit algunes adreces d'interès, procedents majoritàriament d'aquesta obra.

Entre les possibilitats que ofereix Internet per a l'EA, hom pot indicar, en primer lloc, les que es refereixen a la utilització de la xarxa com a **font d'informació**. Així, per exemple, es pot realitzar una recerca bibliogràfica a *Educational Resources Center (ERIC)*: <http://ericir.syr.edu> o al *Center for Environmental Interpretation*, <http://www.doc.mmu.ac.uk/EXT/cei>; o trobar activitats a l'*Agència Europea de Medi Ambient*: <http://www.eea.dk/frevents.htm>. Es pot obtenir informació sobre problemes o temes ambientals en general a la pàgina del Programa de Nacions Unides sobre el Medi Ambient, <http://www.unep.org/unep/state.htm>, a *Envirolink Network*, <http://www.envirolink.org> o a la revista electrònica en català *Tots*: <http://www.tots.net>. Sobre problemes concrets, com ara les deixalles, es pot fer una recerca a *Preserving Resources through Integrated Sustainable Management of Waste*: <http://www.wrfound.org.uk>; o sobre espècies en perill, a la pàgina del Programa de les Nacions per al Medi Ambient, *UNEP World Conservation Monitoring Centre*, <http://hisurf.com/~enchanted/otherwebsites.html>, etc. També es poden consultar qüestions legislatives a *Environmental Treaties and resource Indicators Service*: <http://www.ciesin.org>. Especial esment mereix la pàgina del *National Consortium for Environmental Education and Training (NCEET)*, <http://www.nceet.snre.umich.edu>, que ofereix

una gran quantitat de recursos per a la formació de professionals i per a la utilització a l'aula, així com una molt àmplia informació sobre publicacions, institucions, projectes, etc., relacionats amb l'educació ambiental.

Hi ha pàgines web que ofereixen **programacions i recursos**

didàctics, com les de *World Resources Institute*: <http://www.wri.org:80>; les del *Earth Education Site*, <http://gcrio.ciesin.org/educ/EarthEducation.html>, o la ja esmentada de la *NCEET*. L'Agència de Protecció Ambiental d'Estats Units (*EPA*) ofereix una aclaparadora quantitat de possibilitats, entre les quals hi figuren també els recursos didàctics per a professors i alumnes: <http://www.epa.gov/epahome/students.htm>

Com és sabut, la xarxa és actualment el **mitjà de comunicació** més potent entre professionals de qualsevol àmbit i, evidentment, també dels de l'EA. Així, existeixen grups de treball a Internet, com ara el d' *European Research and Training Center of*

Environmental Education: <http://www.brad.ac.uk/acad/envisci/ertcee.htm>; també existeixen butlletins i revistes accessibles a través d'Internet, com *Encre Verte*: http://www.educ-envir.com:80/ecole_et_nature/Ressources/Encre_Verte/; o recursos per a la formació, com els disponibles a *Environmental education Toolbox*: <http://eelink.umich.edu/toolbox.html>. Col·lectius específics, com ara els periodistes, poden informar-se sobre les activitats de la *Society of Environmental Journalists*, i sobre temàtica ambiental en general, a <http://www.sej.org>. Els responsables municipals interessats en la millora ambiental dels municipis podrien apropar-se al *International Council for Local Environment Initiatives (ICLEI)*, que es troba a <http://www.iclei.html>.

Finalment, Internet possibilita també la **comunicació directa entre grups de professors i alumnes** d'arreu del món, que d'aquesta forma poden intercanviar experiències o compartir projectes comuns. Un parell d'exemples: *Globe*, es tracta d'un projecte on els participants mesuren i intercanvien

dades ambientals: <http://globe.fsl.noaa.gov>; la xarxa d'*Escuelas Solares de Greenpeace*, <http://www.greenpeace.es/Red%20Solar/t-redsolar.htm>, integra centres educatius interessats a incorporar l'energia solar, com a part de processos d'ambientalització de centres.

Per acabar, una menció especial a dues adreces importants al nostre país, amb connexió amb moltes altres. La primera, *Mediamweb*, <http://mediamweb.uib.es>, es tracta d'una iniciativa del Grup d'Educació Ambiental i Interpretació del Patrimoni de la UIB, dirigit per Jaume Sureda, on es pot accedir a un gran nombre de recursos, documentació; enllaços amb associacions i institucions; bases de dades; etc. A través d'aquesta web es pot accedir també al *Fòrum d'Educació ambiental de les Illes Balears*, <http://mediamweb.uib.es/ciberforum/index.htm>.

La segona és la pàgina del *Centro Nacional de Educación Ambiental (CENEAM)*, dependent del Ministeri de Medi Ambient, <http://www.mma.es/educ/ceneam/index.htm>, que ofereix informació sobre activitats, formació, bibliografia, materials didàctics, audiovisuals, etc.

¹ SUREDA, J. i CALVO, A. M. (1997): "La xarxa Internet i l'educació ambiental. Primer catàleg de recursos per a l'educació ambiental". SBEA-SCEA, D17 Edició. Binissalem, Illes Balears.

